

ESENȚA UNITĂȚILOR DE CURS ÎN PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A SPECIALIȘTILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Buftea Victor,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Feraru Valentina,

Academia de Studii Economice, Chișinău, Republica Moldova

Pîrău Silvia,

Academia de Studii Economice, Chișinău, Republica Moldova

Keywords: *physical education, sports, professional training, course basics, study material, skills, structure, content.*

Annotation. *In this article are highlighted the course basics that underlie the planning of the study material for the university disciplines included in the curriculum. The high level of professional training of the future specialists in physical education and sports starts precisely from these positions, therefore, the business card of the discipline represents the curriculum, on the basis of which the entire volume of the corresponding didactic material can be extended. In its turn, the course unit consists of a series of items, the content of which provides clarity in the hierarchical description of the compartments that a normative framework must contain, and the algorithmic prescriptions of these components can lead to the efficient administration of the process of vocational training for all categories of subjects.*

Actualitatea problemei abordate. Pregătirea profesională a specialiștilor de educație fizică și sport la momentul actual este determinată de calitatea și eficiența noului conținut al funcțiilor educaționale ale școlii. Acest factor, precum și alții, impune activității didactice moderne schimbări radicale, privind caracterul complex al pregătirii specialistului de tip nou [1, 2, 6, 9, 11].

Literatura didactico-științifică de specialitate vizează diverse probleme ale studiilor universitare, prin intermediul cărora se realizează procesul de formare a viitorului specialist profesionist. Datele conțin caracteristici de o importanță deosebită, pe care o acordă specialiștii rolului perfecționării, raționalizării și optimizării procesului instructiv-educativ. Cercetătorii în domeniu [3, 6, 12] afirmă că pregătirea profesional-pedagogică la momentul actual este condiționată, în deosebi, de formarea la studenți a cunoștințelor bazelor teoretico-practice privind dezvoltarea gândirii profesionale, formarea priceperilor și deprinderilor motrice specifice, educarea spiritului creativității active etc. [4, 5, 7, 10].

Astfel, gradul de complexitate al disciplinelor pedagogice constituie baza pregătirii profesionale a viitorilor specialiști [1, 9, 13]. De aceea, scopul formării cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor prezintă un component indiscutabil al fiecărui pedagog, indiferent de specialitate, în vederea realizării cu eficiență a funcțiilor profesionale [5, 8, 14].

În prezent, formarea competențelor profesionale este condiționată de gradul înalt de complexitate al planurilor și programelor de învățământ, reprezentate de **unitățile de curs** respective la fiecare dintre disciplinele de studiu, elemente, care includ reperele necesare unei abordări educaționale de calitate. Însăși, unitățile de curs, incluse în planurile de învățământ, trebuie să vizeze cu prioritate valorificarea maximală a competențelor cheie prin deschiderea către noi abordări inter- și transdisciplinare, atât în interiorul ariei curriculare la educația fizică și sport, precum și în concordanța acesteia cu celelalte discipline de studiu.

Astfel, **sopul** prezentei investigații este de a descoperi și de a argumenta esența de structură și conținut a unităților de curs, ceea ce reprezintă principalul suport pe care este constituită materia de studiu la disciplinele de învățământ, orientate la realizarea cu eficiență a intereselor pregătirii profesionale a specialiștilor în educația fizică și sport.

În acest context, pentru a putea asigura un proces didactic modern, bazat pe o ofertă educațională optimă, cât și pe instruirea diferențiată a specialiștilor domeniului pe baza unor trasee particulare de învățare, individuale sau de grup, este necesar, corespunzător realității practice, să se asigure dobândirea de către cei care studiază a cunoștințelor necesare acționării asupra dezvoltării capacităților de dirijare, de cercetare și inovare, cât și inițierea/consolidarea în practicarea unor acțiuni specifice dimensiunii „Educație Fizică și Sport”.

Obiectivele cercetării au prevăzut: analiza și generalizarea spectrului documentar pe care se sprijină activitatea de predare-învățare în cadrul procesului didactic actual la disciplinele de studiu; scoaterea în evidență a principalelor elemente ale unității de curs, care să poată servi drept indicatori, pe baza cărora să fie posibil de a expune întreg conținutul materiei didactice; argumentarea teoretică a principalelor componente ale unității de curs și formularea concluziilor respective.

În **rezultatul** studiului se stabilește că forma actuală a unităților de curs la disciplinele care stau la baza formării profesionale a viitorilor specialiști în educația fizică și sport reprezintă o etapă tranzitorie către un demers cu viitor de proiectare unitară și coerentă pe parcursul întregului învățământ superior.

În același timp, unitatea de curs reprezintă o elaborare teoretico-metodică cu caracter științific în domeniul teoriei și metodologiei educației fizice și a sportului.

Aceasta reflectă cadrul general al disciplinei, fiind orientat spre dezvoltarea obiectivelor, metodelor și mijloacelor specifice cursului [1, 3, 7, 9, 13].

În acest context, este de menționat că structura unității de curs conform noilor viziuni trebuie să fie mult mai complexă, impunând o serie de compartimente relevante, unde să se regăsească în detalii întregul mecanism de dirijare, organizare și de parcurs al disciplinei, și anume: redarea notei de prezentare, descrierea cadrului conceptual al disciplinei, relatarea obiectivelor generale, enunțarea structurii tematice și administrarea disciplinei, numerotarea obiectivelor de referință, a conținuturilor și activităților de învățare și evaluare, expunerea competențelor-cheie/transversale și transdisciplinare, a competențelor specifice ale disciplinei, desemnarea strategiilor didactice, a sugestiilor de organizare a lucrului individual, a strategiilor de evaluare, precum și alte repere care pot fi de o mare însemnătate, pentru a nu scăpa cu vederea nici un detaliu educațional pe care poate să-l întrunească o disciplină de studiu.

Astfel, la descrierea **notei de prezentare** pot fi indicate pozițiile de bază a disciplinei în raport cu specificul domeniului și cu alte discipline, amintind aici și de obiectivele pe care tinde a le realiza disciplina respectivă. Obiectivele pot fi axate pe formarea cunoștințelor, pricerepilor și deprinderilor profesional-pedagogice; a deprinderilor psihomotrice, pe formarea comportamentului creativ, inovațional, pe formarea priceperilor de abordare a tehnologiei, tehnicii pedagogice, tehnologiei pregătirii fizice la diferite etape de școlarizare, precum și de unele particularități specifice de planificare, evidență și control asupra nivelurilor pregătirii subiecților.

La descrierea **cadrului conceptual** este important de a evidenția că programa disciplinei respective o constituie tematicile specifice desfășurate pe perioada studiului. În special, în acest compartiment se descriu aspectele teoretico-științifice și ale metodologiei pregătirii profesionale de bază la disciplina respectivă, precum și a specificului de orientare la o activitate profesională marcantă a profesorului-antrenor în vederea monitorizării, organizării și desfășurării cu eficiență a procesului instructiv cu divers contingent de sportivi.

Dat fiind că procesul instructiv-educativ și de formare profesională se realizează pe baza desfășurării diverselor forme ale lecțiilor se solicită descrierea de esență a acestor forme. Spre exemplu: scopul **lecțiilor teoretice** constă în formarea la specialiștii din domeniu a cunoștințelor pedagogice temeinice despre tehnologia pregătirii elevilor de pe pozițiile disciplinelor de studiu; **lecțiile metodice** presupun realizarea materialului de studiu de pe pozițiile celor mai eficiente și coerente abordări care pot contribui cu eficiență la realizarea procesului educațional-instructiv; scopul **lecțiilor practice** constă în formarea competențelor psihomotorii și atitudinale ale subiecților etc.

Compartimentul „**Obiective generale**” poate include următoarele reperi: *A* – *cunoștințe* (cunoștințe teoretice privind noțiunile generale în domeniu), unde subiectul trebuie să distingă obiectivele și să interpreteze conținutul procesului instructiv, să definească metodologia de desfășurare a procesului la diferite etape de pregătire; *B* – *capacități* (realizarea conținutului tehnologiei pedagogice și a tehnicii pedagogice în procesul de instruire, a noțiunii de pregătire fizică generală, specială, a noțiunii de planificare, evidență și control, a baremului de teste); *C* – *atitudini*, unde subiectul să fie în măsură să modeleze conținutul tehnologiei pregătirii fizice generale și speciale a elevilor, să elaboreze baremul de teste de verificare, de control etc.

La descrierea **structurii tematice** se solicită indicarea temelor și a subtemelor, repartizarea orelor conform formelor de lecții cu totalizările respective, iar la descrierea **administrării disciplinei** se vor indica (spre exemplu [1, 7, 9], tab.1):

Tabelul 1. Administrarea disciplinei

Denumirea disciplinei				„-----”				Codul disciplinei
Ciclul de studii		-----		Semestrul	I	Statutul disciplinei	S 01 O. 005	
Anul de studii		I						
Numărul de ore săptămânal		TOTAL	Contact direct total pe semestrul I		Ore activitate individuală	Număr de credite	Forma de evaluare	Limba de predare
curs	seminar		Teoretice	Practice				
1	3	80	6	34	40	3	Examen	Rom./Rus.

La descrierea **obiectivelor de referință** pot fi luate în calcul: caracterul istoric și social al disciplinei; delimitările conceptuale, caracteristicile, rolul și funcțiile educaționale ale disciplinei; cerințele metodologice ce țin de domeniul de referință; formele și regulile de descriere lingvistică a exercițiilor fizice; principiile metodice de clasificare și elaborare a complexelor de exerciții; cerințele, factorii ce favorizează pregătirea fizică și metodele de dezvoltare a calităților fizice; bazele generale ale tehnicii exercițiilor etc. Prin acestea se urmărește scopul ca subiectul să generalizeze cunoștințele formative; să opereze cu terminologia exercițiilor; să realizeze diverse exerciții aplicative pentru dezvoltarea calităților fizice: forței, rezistenței, îndemânării, mobilității și elasticității musculare, vitezei de execuție; să dobândească capacități în metodică desfășurării exercițiilor; să elaboreze și să aplice un program model de pregătire fizică generală și specială; să opereze cu diverse metode de dezvoltare a calităților fizice; să demonstreze corect și să explice tehnica executării exercițiilor etc.

Compartimentul: **competențe-cheie/transversale și transdisciplinare** poate fi completat cu indicarea abilităților de autocunoaștere și dezvoltare personală a viitorului profesionist pentru a fi în măsură: să analizeze probleme de importanță majoră cu caracter filosofic, social și personal; să conștientizeze importanța culturii fizice și a sportului; să stăpânească cultura proprie a gândirii, să cunoască diferite metode de analiză și perceptive a lumii (analiză și sinteză, inductive și deductive etc.), să posede capacitatea de a percepe informația, să stabilească obiective și să selecteze modalitățile de realizare a acestora; să dețină un grad înalt de motivație pentru autodezvoltare și autoperfecționare, dar și să tindă permanent spre creșterea nivelului său cultural și profesional; să evalueze critic punctele sale forte și slabe, să traseze căile de dezvoltare celor dintâi și de eliminare celor de-a doua; să utilizeze metode de prelucrare a informației, de cercetare teoretică și experimentală; să posede competențe de comunicare în public, de purtare a discuțiilor și a dezbaterilor; să alcătuiască logic, corect limbajul oral și scris, să aplice mijloacele acestuia pentru atingerea obiectivelor în situații concrete de comunicare; să posede metodele de comunicare, să le aplice în activitatea de lucru cu echipa și cu fiecare individ în parte; să aplice actele normative și juridice în activitatea sa profesională; să colaboreze cu colegii pentru a rezolva orice problemă în procesul realizării activității profesionale; să identifice soluții organizatorice și manageriale adecvate de rezolvare a problemelor și să își asume responsabilitatea pentru acestea; să aplice metode, procedee și mijloace de obținere, stocare și prelucrare a informației, să aibă competențe de lucru la computer, ca instrument de gestionare a informației, să poată gestiona informația din rețele globale de calculatoare; să înțeleagă importanța informației pentru societatea modernă, să conștientizeze pericolele și amenințările care apar în acest context, să respecte cerințele de bază ale securității informațiilor.

Prin descrierea **competențelor specifice** ale disciplinei se va alinia la aceea, ca subiectul să fie conștient de importanța socială a viitoarei profesii, să aibă motivația de a desfășura activitatea profesională; să aplice în practică cunoștințele fundamentale ale domeniului culturii fizice și sportului; să formeze la subiecții actului educativ trăsături sociale și de personalizare: responsabilitate, seriozitate, angajament, comunicare, toleranță etc; să formeze la subiecți motivația de a practica o probă de sport; să utilizeze valorile spirituale acumulate în domeniul culturii fizice și sportului, cunoștințele despre trăsăturile de personalitate ale subiecților actului educativ, pentru formarea la aceștia a culturii unui mod sănătos de viață, necesității de practicare permanentă a culturii fizice și sportului, formarea unei poziții de viață activă etc; să selecteze și să utilizeze literatura științifico-metodică și alte surse de informații necesare pentru pregătirea și realizarea activității profesionale; să utilizeze actele normative care

reglementează activitatea școlilor și activitatea profesională; să elaboreze documente de planificare, de evidență și evaluare pentru organizațiile educaționale și sportive; să elaboreze proiecte didactice ale ședințelor de instruire și antrenament în conformitate cu planul anual, etapele pregătirii multianuale, specializarea, nivelul de pregătire, genul și categoria de vârstă; să selecteze și să aplice mijloacele și metodele adecvate obiectivelor trasate procesului de instruire și antrenament; să utilizeze creativ cunoștințele pedagogice, pentru a rezolva sarcinile didactice bazate pe caracteristicile individuale ale subiecților și nivelul pregătirii sportive al acestora; să efectueze corectarea sarcinilor procesului educațional, să restructureze metodele de activitate, în funcție de situația specifică a procesului de antrenament, a instruirii și educației.

Componenta *lucrului individual*, care reprezintă o formă de activitate complexă și variată de învățare independentă, liberă, personală, atât pentru realizarea obiectivelor procesului de învățământ, cât și a activității extradidactice în cadrul timpului ce-l are la dispoziție fiecare subiect, poate fi reclamată de efectuarea însărcinărilor propuse pentru acasă (prin colaborare în cadrul rețelei, la bibliotecă, în săli special amenajate, la domiciliu). Pentru realizarea lucrului individual se recomandă literatura de instruire necesară precum și unele articole din revistele de specialitate. Activitatea individuală evidențiază ponderea acțiunii instructiv-educative angajată la nivel funcțional-structural, conform planului de învățământ. Una dintre metodele eficiente de lucru în cadrul studiului individual este portofoliul, care poate fi recomandat tuturor membrilor procesului educațional-instructiv. Portofoliul se definește ca metodă de evaluare complexă, longitudinală, proiectată într-o secvență de timp mai lungă și se poate utiliza la toate etapele procesului de învățare.

Dimensiunea: *strategii de evaluare* definește eficiența învățământului prin prisma raportului dintre competențele specifice proiectate și rezultatele obținute în activitatea de învățare. Ea este menită să reflecte nivelul, volumul și calitatea reală a cunoștințelor cognitive și psiho-motrice. Prin evaluare se poate constata: a) în ce măsură competențele-cheie și specifice au fost atinse; b) progresul sau insuccesul; c) eficiența strategiilor didactice folosite în activitatea de instruire.

Pot fi identificate tipurile de evaluare a competențelor: competențele cognitive generale se vor evalua conform temelor de prelegeri la disciplina de studiu; pregătirea teoretică – în funcție de formarea orizontului aptitudinal; competențele cognitive speciale – prin cunoașterea conținutului curricular stabilit în scopul dobândirii competențelor; evaluarea prin testări specifice poate fi realizată prin setul de probe practice cu întrebări teoretice cu ajutorul cărora se verifică și se evaluează nivelul asimilării competențelor, precum și capacitatea de a opera cu ele.

Evaluarea finală este prevăzută de a fi desfășurată la sfârșitul perioadei de studiu (semestrului etc.) și se finalizează în conformitate cu standardele de competență și cu susținerea examenului planificat conform orarului stabilit de către subdiviziunea respectivă a instituției.

Prin compatibilitatea repartițiilor descrise pe care trebuie să le cuprindă o unitate de curs la momentul actual, a expunerii corectitudinii de redare a algoritmilor constituenți ai structurii și conținutului acestora și a eficienței constatate în cadrul investigațiilor de față, se pot formula următoarele **concluzii**:

- pregătirea profesională înaltă a viitorilor specialiști de educație fizică și sport trebuie să se bazeze pe cerințele actuale ale planurilor de învățământ și a programelor de studii conform unui sistem prestabilit și algoritmat de măsuri, precum și a anumitor nivele și rezultate pe care trebuie să le înregistreze viitorul profesionist;

- repartiția prealabilă pe care o reprezintă structura unității de curs constituie elementul de siguranță în vederea descrierilor detaliate a acțiunilor ulterioare care vor avea loc în cadrul programelor desfășurate, conform prescripțiilor stabilite;

- prin esența lor, conținuturile unității de curs trebuie să reprezinte un document integral, sub forma unei „strategii” de pregătire, prin care să fie prevăzute și planificate toate tipurile de activități și de organizare, care să determine, în același timp, succesiunea logică și constructivă a tuturor verigilor „lanțului instructiv” astfel, încât aceasta să asigure continuitate, progresare, conexiune și interdependență a particularităților constituente ale procesului educațional.

Bibliografie

1. Bucun, N., Guțu, V. *Obiective și finalități ale învățământului preuniversitar*. Chișinău, IȘE, 1992, p. 12-39.
2. Bufta, V. *Instruirea concentrică în pregătirea profesională a specialiștilor de educație fizică și sport*. Monografie. Chișinău: Valinex, S.A., 2009. 120 p.
3. Bull Stephen J. *Psihologia sportului*. Ghid pentru optimizarea performanțelor. București: Ed. Trei, 2011. 311 p.
4. Oprea Crenguța-Lăcrămioara. *Strategii didactice interactive*. Editura didactică și pedagogică, R.A., 2006, p. 17-19.
5. Cojocaru, V. *Reforma învățământului, obiective, orientări, direcții*. Chișinău, 2005, p. 38.
6. Crișan, A., Guțu, V. *Proiectarea curriculumului de bază, Tip Cim*. Cimișlia, 1997, p.10-17.
7. Filipenco, E., Bufta, V. *Gimnastica. Note de curs privind bazele tehnicii probei sportive alese*. Chișinău: Editura USEFS, 2014. 164 p.
8. Grimalschi, T., Filipenco, E. ș.a. *Didactica gimnasticii. Teorie și metodologie*. Manual. Chișinău: Editura USEFS, 2013. 274 p.
9. Grigore, V. *Gimnastica artistică – bazele teoretice ale antrenamentului sportiv*. București: Editura Semne, 2001. 194 p.

10. Jurat, V. *Formarea priceperilor motrice*. Monografie. Chișinău: Valinex, 2009. 140p.
11. Musteață, S., Bucun, N., Guțu, V. *Curriculum de bază*. Documente reglatoare, Cimișlia, 1997, p. 36-39.
12. Postelnicu, C. *Fundamente ale didacticii școlare*. București: Aramis, 2002, p. 44-51.
13. *Planurile de învățământ pentru învățământul primar, gimnazial, mediul general și liceal; 2006-2007*, MET. Chișinău, 2006.
14. Vlasceanu, L. *Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în curriculumul învățământului obligatoriu*. Studiu de impact. Iași: Polirom, 2002, p. 8-35.